

an'anaviy o'quv jarayonlaridan o'qitishni tashkil etish va o'qitish usullari bilan farqlanadi. O'qitishning bunday shakli asosida bir nechta ma'lum didaktik tamoyillar yotadiki, ularni quyidagicha ifodalash mumkin [5]:

1. O'qitish jarayoni talabani mustaqil o'rganishga qaratiladi. Bu tamoyil o'qitish jarayonida o'qituvchi va talabani rolini aniqlab beradi.

Ma'lumki, o'qituvchi talaba bilan shaxsiy muloqat orqali bilim berish jarayoni sifatini hech qanday texnik vositalar bilan amalga oshirib bo'lmaydi. Lekin bu pedagogik holat ommaviy o'qitish jarayonida samara bermay qoladi.

2. Talabani bilim olishga moyilligi faol xarakterga ega bo'lishi kerak. Kompyuter texnologiyasiga asoslangan o'qitishni faol xarakterli talabani o'z bilimni oshirish bilan o'ta bog'langan bo'lib, u talabani o'quv jarayonida faol qatnashishini talab qiladi. Faol qatnashish esa talabani o'qishga bo'lgan qiziqishi va bilim olish istagidan kelib chiqadi.

3. O'qitish shaxsga yo'naltirilgan bo'lishi lozim. O'quv jarayonining samaradorligini oshirish imkoniyati individual o'qib-o'rganish faoliyati asosidagina amalga oshishi mumkin. Bunday shaxsga yo'naltirilgan o'qitish ommaviy bilim berish sharoitida faqat kompyuter texnikasi va texnologiyasi asosida tashkil etilgan o'quv jarayonidagina amalga oshadi. Bunda har bir talaba o'quv materialni o'z tempida o'z yo'li bilan bosib o'tadi. Uning o'quv materialni qaysi yo'l bilan qanday tempda bosib o'tishini elektron ta'lim tizimi talabani bilimiga qarab yo'naltiradi. Talaba tizim tomonidan belgilangan dasturni ketma-ket o'qib o'rganishi orqali erishishi kerak bo'lgan bilimni oladi.

4. O'quv materiallari tizimlashtirilgan bo'lishi lozim. Bu tamoyilga ko'ra kursning yoki fanning o'quv materiallari o'quv modullariga - nisbatan mustaqil va maqsadli bilim beruvchi bo'laklarga ajratilishi kerak. Shu bilan birga modullar orasida barcha mavjud mantiqiy va boshqa turli

bog'lanishlar o'rnatilishi lozim. Bir dars uchun mo'ljallangan o'quv materialini shunday bo'lakchalarga ajratish kerakki, ularni o'rganish oson va majburiy bo'lsin. Bu tamoyilni yana kichik qadamlar tamoyili ham deb atashadi.

5. Ijobiy qayta aloqaning mavjudligi. Talaba kichik bo'laklarga ajratilgan o'quv moduli bilan tanishib bo'lgach, o'zini nazorat qilish uchun test ko'rinishidagi topshiriq oladi. Testdan o'tish yoki o'tmasligiga qarab materialni qaytadan o'zlashtiradi yoki keyingi modulga o'tiladi. Bu tamoyil talaba bilimni mustahkamlashga qaratilgan.

6. Qiyinlashib borish tamoyili. Bu tamoyil asosida talabaga kursni bosh qismida oson topshiriqlar va ko'plab yordamchi ma'lumotlar beriladi.

Kursni har bir keyingi qadamlarida yordamchi ma'lumotlar kamayib, topshiriqlar qiyinlashib boradi. Kurs oxiriga borganda talabaga hech qanday yordamchi ma'lumotlar berilmaydi, u topshiriqni olgan bilimlari asosida mustaqil bajarishi lozim bo'ladi.

7. Bilimlarni differensial mustahkamlash tamoyili. Kurs dasturida keltirilgan har bir modulni bir necha marta (3-6 marta) takrorlash, undagi topshiriqlarni bir necha variantlarda bajarish, qo'shimcha topshiriqlarni o'rganish talab etiladi [6].

Xulosa: Bu ishda oliy ta'lim muassasalarida e-learning dan foydalanish tajribasini O'zbekistonda qo'llash usullari tahlil qilindi. «E-learningning ta'lim tizimidagi o'rni va ta'lim sifatini ta'minlashdagi ahamiyati haqida ilmiy mulohazalar keltirilgan. Respublikamiz oliy ta'lim tizimida elektron ta'lim tizimi qo'llanishining hozirgi holatini o'rganish orqali, oliy ta'lim tizimida ta'lim sifati va samaradorligini oshirishda elektron ta'lim tizimining o'rni va ahamiyati ko'rsatildi. Shuningdek, yuqorida keltirilgan tamoyillar asosida tashkil etilgan elektron ta'lim tizimlari ta'lim sifatini oshirishda asosiy omillardan biri bo'lib xizmat qiladi.

Adabiyotlar

1. Prenov B.B. va boshqalar. Oliy ta'lim tizimida ta'lim sifatini ta'minlash: E-learning. –T.: 2017, 107-b.
2. Prenov B.B., Atabaeva B.J. Principles of effective application of "E-learning" in the educational system. // Neuroquantology | November 2022, Volume 20 || DOI: 10.14704/NQ.2022.20.15.NQ88236/ ISSUE 15 |PAGE 2485-2491, Nov, 2022, P. 2485-2491.
3. Пренов Б.Б., Атабаева Б.Ж. E-learning таълим тизимида самарали қўллаш тамойиллари (математика фани мисолида) // Инновационные технологии в науке и образовании. –Нукус: 2018, -С.112-115.
4. Морозов И. E-learning в бизнесе: потребности, возможности, перспективы. URL: <http://www.ccc.ru/magazine/depot/06>.
5. Якушева Н.М. О мотивации применения e-learning // Стандарты и мониторинг в образовании. 2011, №6. -С.58-60.
6. Соболева Э.С. Современная подходы в оценке качества e-learning. //Качества образования. 2011, №9. -С. 44-46.
7. Jaxanshaevna, Atabaeva B. "Using a Modular Approach in the Credit System of Training." *JournalNX*, vol. 6, no. 10, 2020.

REZYUME. Bu maqolada jahondagi yetakchi oliy ta'lim muassasalarida elektron ta'limdan foydalanish tajribasi va O'zbekistonda qo'llanilayotgan elektron ta'lim usullari tahlil qilinadi. Elektron ta'lim resurslarini yaratish texnologiyalari va ularning o'quv jarayonlarini takomillashtirishdagi tatbig'i keltirilgan.

РЕЗЮМЕ. В данной статье проанализирован опыт использования электронного обучения в ведущих мировых высших учебных заведениях и методы электронного обучения, применяемые в Узбекистане. Представлены технологии создания электронных образовательных ресурсов и их применение в совершенствовании процессов обучения.

SUMMARY. This article will analyze the experience of using e-learning in the world's leading higher education institutions and the methods of e-learning used in Uzbekistan. The technologies for creating electronic educational resources and their study in the improvement of educational processes are presented.

ПЕДАГОГИК-ПСИХОЛОГИК ТАДҚИҚОТЛАРДА ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ ВА СПОРТ БЎЙИЧА МУТАХАССИСЛАРНИ КАСБИЙ КОМПЕТЕНТЛИЛИГИНИ ОШИРИШ МАСАЛАЛАРИ

З.П.Расулов – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори

Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти

Таянч сўзлар: спорт, спортчи, тренер, педагогик обрў, психологик хусусиятлар, педагогик такт, мусобака, касб, касбий салоҳият, қобилият, мулоқот, диққат, хотира, психомотор ҳаракат, эмоция, касбий етуклик.

Ключевые слова: спорт, спортсмен, тренер, педагогическая репутация, психологические особенности, педагогические такт, соревнования, профессия, профессиональный потенциал, способности, общение, внимание, память, психомоторное движение, эмоции, профессиональная зрелость.

Key words: sport, athlete, trainer, pedagogical reputation, psychological characteristics, pedagogical tactics, competition, profession, professional potential, ability, communication, attention, memory, psychomotor movement, emotion, professional maturity.

Таълим тизимида тренерлар, тренерларнинг касбий-психологик билимлари ва касбий жараёнга киришишга тайёргарлик масаласини педагогик жиҳатдан тадқиқ қилиш муаммоси республикамизда энг муҳим ўрин тутадиган психологик тадқиқотлардан бири саналади.

Мазкур йўналишда олиб борилаётган илмий тадқиқотлар шуни кўрсатадики, психологиянинг комплекс

тармоқларидан саналган спорт психологияси, касбий психология, меҳнат психологияси ва дифференциал психология каби йўналишларини янада янги илмий-назарий қарашлар билан такомиллаштиради.

Касбий-психологик тайёргарлик муаммосини спорт соҳасида фаолият юритадиган тренерларда ўрганиш билан бир қаторда ижтимоий ва психологик томондан

катта ёшдаги тренерлар мисолида ўрганиш ҳамда тренерларнинг касбий-психологик тайёрлигини ривожлантириш механизмларини такомиллаштириш ва уни амалиётда жорий этиш психологик нуқтаи назардан аҳамиятли ҳисобланади.

Бўлажак тренерларнинг касбий-психологик тайёргарлик билимларини шакллантириш қандай кечаётганлиги, яъни касбий тайёргарликни ўрганишда уларни қай тарзда муносабатларга киришадиганлиги, касбий мулоқот давомида юзага келадиган қийинчиликлардан муҳофазаланиш, шу билан бир қаторда тренерлик қобилиятларини ривожлантиришда психологик хусусиятларнинг роли қандай эканлиги муҳим омилдир.

Тренерларни тайёрлаш бўйича таълим муассасаларида таҳсил олаётган ҳамда малака ошириш институтида билим ва малакаларини оширадиган тренерларнинг касбий-психологик тайёргарлигини ривожлантириш механизмларини такомиллаштиришнинг психологик жиҳатлари юзасидан педагогик кузатувлар ўтказилди.

Кузатувлар натижасида қуйидагилар аниқланди:

- маҳаллий шароитда тренерларнинг касбий-психологик тайёргарлигини такомиллаштириш борасида етарлича илмий-тадқиқотлар олиб борилмаган;

- тренерларнинг касбий-психологик тайёргарлиги даражаси қониқарли эмаслиги боис, юқори спорт натижалари ҳамда спортчиларнинг психологик тайёргарлиги ҳолати талаб даражасида эмаслигига сабаб бўлмоқда;

- бўлажак тренерларнинг касбий-психологик тайёргарлиги даражасини белгилловчи ўқув меъёрий ҳужжатлар такомиллаштирилмаганлиги боис мазмунан тренерларнинг касбий-психологик тайёргарлиги юзасидан мавзулар етарлича қамраб олмаган ва мазмунан бойитилмаган;

- малака ошириш тизимида тренерларнинг касбий-психологик тайёргарлиги бўйича ёндошувлар етарли даражада эмас;

- жисмоний тарбия ва спорт соҳасида тренерлик фаолияти билан шуғулланиши учун касбий-психологик тайёргарлигини такомиллаштирувчи механизмлар асосида қайта тайёрлаш тизими такомиллаштирилмаган.

Педагогик кузатувлар қўйилган вазифаларнинг бажарилишини оптимallasштиришга имкон берди. Тадқиқот олиб бориладиган тренерларнинг касбий-психологик тайёргарлигини инobatга олган ҳолда педагогик жиҳатлари намоён этишга ёрдам берди.

Педагогик кузатувлар ҳамда илмий тадқиқот ишларининг таҳлили асосида шундай ҳулосага келиндики, келгусида меҳнат фаолияти жараёнида спортчи-ўқувчиларнинг психологик тайёргарлиги билан ишлаш бўйича касбий билим, малака ва қўникмалардан фойдалана олиши, айниқса, ўзининг ва спортчиларнинг психологик ҳолатларини тўғри англаши, ўзини-ўзи назорат қила олиши, касбий самарадорликка эришиш бўйича кузатувчанлик сифатлари, тренерлар касбий-психологик тайёргарлигини такомиллаштириш кўпроқ инсон касбий типлар доирасида фаолият олиб бориши, сезгирлик, ақлий-интеллектуал, иродалилик, кузатувчанлик, коммуникативлик ва диққатнинг барқарорлиги каби психологик хусусиятларига боғлиқлиги бўйича умумий ва махсус қобилиятлари шакллланганлигининг сифат кўрсаткичлари ҳисобланади.

Тренерларнинг касбий – психологик тайёргарлигини ривожлантириш механизмларини такомиллаштириш

моделига асосланган педагогик ишланмаларни яратиш алоҳида аҳамиятга эга бўлган вазифалар саналади. Мазкур жараёнда бўлажак тренерларни касбий-психологик тайёргарлигини ривожлантиришнинг технологик модели алоҳида ўрин тутди. Тренерларнинг касбий–психологик тайёргарлигини ривожлантириш механизмларини такомиллаштириш модели бу – тизимли равишда амалга ошириладиган технологик механизм бўлиб, уларсиз тренерларни касбий-психологик жиҳатдан тайёрлаш муваффақиятли кечмайди. Бизнингча, ҳар қандай илмий модел тадқиқот объектининг муҳим хусусиятларини, унинг келажақдаги имконияти ва ҳолати ҳақидаги маълумотларни англашга имкон берадиган тасвирдир. Қолаверса, мазкур модел тренерларни касбий–психологик тайёргарлигини ривожлантиришнинг механизмлари моҳиятини, уни такомиллаштиришнинг педагогик шарт-шароитлари кабиларни тушунтиришга кенг хизмат қилади.

Тренерларнинг касбий-психологик тайёргарлигининг технологик модели ўз мазмунини барқарор диққат, ижтимоий интеллект, ҳиссий-иродавий барқарорлик, альтруизм, толерантлик, кучли хотира, кучли ирода, креативлик, ташаббускорлик, илмийлик, ўз-ўзини ривожлантириш, сезгирлик, эмоционал интеллект, фикрлаш услубига эғалик, инноваторлик, муваффақиятга интилувчанлик, даъвогарлик, коммуникативлик, бошқарувчанлик, мустақиллик, ижтимоий компетенция, ижодкорлик, чидамлик ва ҳоказо.

Тадқиқотчилар Л.И.Лубышева ва В.А.Магинлар таъкидича, спорт тренерининг спортдаги муваффақияти унинг касбий профессионаллик даражасига боғлиқ. Малакали тренер бу – касбий фаолиятни юксак даражада эгаллаган, иш жараёнида онгли равишда ўзгариб, ривожланиб борадиган, ўз касбига ижодий ҳисса қўша оладиган мутахассисдир. Спорт мураббийининг фаолияти кўп қиррали бўлиб, унинг алоҳида функциялари мустақил амалга оширилади чунки, спортчининг маданиятини, машғулотининг ташкилий ва бошқа функцияларини бериб бериш ажратиш жуда қийин [1].

Юқоридаги таҳлиллардан фарқли ўлароқ, М.В.Саная тренер шахсига хос яна бир муҳим қобилият турини ажратади. Унга кўра, ижтимоий қобилият тренернинг шогирдлар, ҳамкасблар, маъмурият ва бошқалар билан ижобий алоқаларни ўрнатиш, юзага келадиган низоларнинг олдини олиш, муомала қилиш орқали спортчиларнинг турли хатти-ҳаракатларини аниқлай олиш кабилар билан тавсифланади [2].

Юқоридагилардан кўринадики, келтириб ўтилган ҳар бир педагогик сифатлар бўлғуси спорт тренери учун ўта аҳамиятли саналади. Ушбу сифатларсиз спорт машғулотларини самарали олиб бориш ҳақиқатдан ҳоли саналади.

Замонавий педагогика ва психология фанига оид айрим манбаларда, бўлажак спорт тренери ва унга хос шахслилик хусусиятлари, шунингдек, тренерга хос бошқарув услублари ҳақида ҳам эътиборга молик мулоҳазалар учрайди [3]. Яъни тренер шахсига хос фазилатлар, психологик хусусиятлар, индивидуал-психологик хусусиятлар, касбий хусусиятлар, толерантлик, фидоийлик, ўз ўзини камол топтириш, касбий маданияти, мулоқот маданияти каби тушунчалар идеал тренер имижини ёки касбий профилини белгилайди. Шунинг учун ҳам ушбу феноменларни тренерлик фаолияти билан боғлиқ ҳолда ўрганиш ўта аҳамиятли саналади.

Адабиётлар

1. Лубышева Л.И., Магин В.А. Инновационные технологии в профессиональной подготовке спортивного педагога.-М.: Теория и практика физической культуры, 2005–123 с.
2. Саная, М.В. Психологические особенности деятельности и личности тренера: лекция для студентов РГАФК / М.В. Саная. – Москва: РГАФК, 1997. – 25 с.
3. Казакова, Т.Б. Профессионально-педагогическая направленность личности тренера / Т.Б. Казакова, М.К. Павлова // Ананьевские чтения: тез. науч.-практ. конф. «Ананьевские чтения – 2000»; СПб. ун-та; под ред. А.А. Крылова. – СПб., 2000.

РЕЗЮМЕ. Ушбу мақола бўлажак спорт тренерларининг касбий салоҳияти мавзусига бағишланган. Шунингдек, мақола матнида тренер салоҳиятини тушунтирувчи психологик ва педагогик сифатларнинг айрим назарий тадқиқотлари таҳлил этилган. Мақолада келтирилган илмий тушунчалар ва илмий концепциялар таҳлилда иловада келтирилган илмий манбалар асос қилиб олинди.

РЕЗЮМЕ. Эта статья посвящена теме профессионального потенциала будущих спортивных тренеров. Также в тексте статьи были проанализированы некоторые теоретические изменения психологических и педагогических качеств, объясняющие тренерский потенциал. В анализе научных понятий и научных концепций, представленных в статье, за основу взяты научные источники, представленные в приложении.

SUMMARY. This article is devoted to the topic of the professional potential of future sports coaches. Also in the text of the article, some theoretical studies of psychological and pedagogical qualities explaining the potential of the coach are analyzed. In the analysis of scientific concepts and scientific concepts presented in the article, the scientific sources presented in the application were taken as the basis.

BOLALAR MUSIQIY ONGINI SHAKLLANTIRISHDA MUSIQA TINGLASH FAOLIYATIDAN FOYDALANISH USULLARI

S.E.Romanova – *pedagoqika fanlari nomzodi*

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti

Tayanch soʻzlar: musiqa, tarbiya, ong, asar, emotsional dramaturgiya, auktakt, ijroni boshlash, qarsak, fahr hissiyoti.

Ключевые слова: музыка, воспитание, сознание, работа, эмоциональная драматургия, аuktakt, начало выступления, аплодисменты, чувство гордости.

Кev words: music, upbringing, consciousness, work, emotional dramaturgy, aftertact, the beginning of the performance, applause, pride sense.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning musiqa tinglash faoliyatida musiqani oʻrganish va bilish uchun musiqani ularga televizor, radio, teatr, multfilmlar, mp3 va DVD orqali eshittirilishi oilada va bogʻchalarda amalga oshirish ularni tarbiyalash bilan barobar. Ularni harakatchan oʻyinqaroqligi sababli asarlarning hamohangligini qabul qilishadi, repertuarlarning mazmuni va mavzusi tomonidan turli xil boʻlishini qabul qiladi. Shu asarlar ularning sezimlarini koʻrsatish bilan birga kundalik turmushimizni va tabiatni aks ettirish lozim. Ilk qadamdan-oq, bolalar musiqani eshitib boshlashadi, ularni eshitib kichik miyalarida tahlil qiladi va unga mos harakatlar qilishadi.

Bolalarning ongi rivojlangandan keyin qoʻshiqlarni kimlar tomonidan yaratilishi haqida suhbatlar, savol-javoblar oʻtkazish orqali oʻrgata bilishdan iborat.

Musiqa elementlari asosan qoʻl bilan kuy harakati tovushlarning baland va pastligi, uzun va qisqaligi, qoʻshiqda muallimning qisqa kirish soʻzi (muallifi, tarixiy xususiyatlari, hayotiy ahamiyati, gʻoyaviy mazmuni va boshqalarni xuddi suhbat qurgandek qisqa tushuntirib, ularni musiqiy savodxonligini oshirish, qoʻshiqni ijro etib yoki disk-lentalar yordamida eshittirish yoʻli bilan ashulaning musiqa xarakteri, alohida ijro uslublari belgilash, qoʻshiqni musiqiy boʻlimlarga boʻlib oʻrgatish, ijro sifatlarini xususida ishlash, ashulani aytish va qoʻshiq haqidagi bolalarning fikrlarini bilish, fikrlarini inobatga olib suhbatlar oʻtkazish lozim.

Musiqa darsi dastur asosida rejalashtirib, koʻrgazmali qurollar yordamida musiqa oʻqitishning ogʻzaki, amaliy solishtirish metodlaridan foydalanib, darsda oʻquvchilarning eʼtiborini oʻziga qaratib, oʻyin elementlari, raqsga tushib, musiqadam tashlab yurish, qarsak chalishni mazmundor ijro etish bilan metodik asosda olib boriladi. Kichik yoshdagi bolalari oʻyin bilan bogʻliq boʻlgan ishlarni koʻproq qiziqadilar. Sababi ularda oʻyin ularning ijtimoiy turmushining bir boʻlagi oʻyin deb oʻylaydilar. Ular oʻzlari erishmoqchi boʻlgan ishlarini, orzu- umidlari, maqsadlarini oʻyin orqali amalga oshiradi, oʻzini ishlarini subyekt sifatida mustaqil boshqaradilar. Bu esa ularni oʻz ustida mustaqil ishlashlari uchun zamin yaratadi, kelajakda oʻzini oʻzi olib ketishida bir tayanch boʻlib xizmat qiladi va shakllanib boradi [3].

Ularning ovoz apparatlarining nozik, moʻrtligi, yaxshi rivojlanmaganligi sababli ovozlari faltset turida jaranglaydi. Ovoz diapazoni do₁ – sol₁, do₁ – do₂ gacha oraliqda boʻladi. Musiqa ritm, kuy, temp, dinamika, oʻlcham haqida maʼlumotlar, malaka va tajribalar aniq nazariy bilimga aylanadi. Musiqa darsini mustahkam oʻzlashtirishda birinchi sinfda olgan bilimlarga tayanishi kerak. Shuning uchun ham musiqa oʻqitishda bogʻlanishli sistemalilik tamoyillariga amal etishi kerak.

Musiqa eshitish musiqa ishlarini yetakchisi hisoblanadi. Negaki darsda qoʻllaniladigan hamma musiqa materiallari asosidan eshitish orqali oʻzlashtiradi.

Ikkinchi sinf tematikasida darsning badiiy kompozitsiyasi amalga oshadi. Darsning kulminatsiya nuqtasi bolalarga aktiv qiziqish uygʻotadi, badiiy emotsiya sezimlari hosil etadi va darsning emotsional dramaturgiyasiga erishishi mumkin.

Muallim darsni ishonchli dalillar yordamida, texnik qurollar, texnologik kartochkalar orqali oʻtishi lozim. Dars jadvalini tuzishda ijodiy yaxshi tayanishi kerak.

Bolalarga musiqani terang oʻrgatish uchun quyidagi uch turidan foydalaniladi:

1. Xor boʻlib ashula aytish;
2. Qarsak chalish va baraban, doira singari cholgʻu asboblari musiqaga ritmik joʻr boʻlishi;
3. Musiqaning xarakterini va obrazlarini harakatlarida koʻrsatish.

Oʻquvchilarni doimo qoʻl va oyoq hakatlariga oʻrgatib borish lozim. Diqqat, auktakt, ijroni boshlash, ijroni yakunlash va boshqa kerakli dirijyorlik choralarga amal etib qoʻshiq aytish kerak, ijro vaqtida oʻzini tuta bilishni eslatib qoʻyish kerak. Katta maktabga tayyorlash guruhi bolalar tajribasining oshib borishi fiziologik oʻsishi munosabati bilan ovoz diapazoni, tembri oʻzgarish belgisi tizim asosida olib borishi talab etiladi. Musiqa tinglashda oldingidan murakkabroq musiqa va qoʻshiqlarni eshittirish quyidagi bilim va tajribalar rivojlanib, shakllanib borib, amaliyotda bajarilishi shart:

1. Musiqani ritmik sxemalarini boʻgʻinli soʻzlar bilan aytishi (gʻun-cha, bo-la-lar, lya-lya-lya, top-top va hakazo);
2. Kuchli va kuchsiz tuygʻularni aniqlash va ularni sezib aytishlari.
3. Qarsak chalib va cholgʻu asboblari chalib kuyga ritmik qoʻshilish;

4. Marsh va raqs xarakterini harakatlarda koʻrsatish;
5. Lad toʻgʻisida bilimlarni mustahkamlash.

Katta guruhda musiqa tarbiyasi bir talay aniqlashadi, asar xarakterini aniqlash bilan marsh qoʻshiq va kuylarning major va minor tovushlarini ayira bilish bilan belgilanadi. Ularga qoʻshiq mazmunini major yoki minor kayfiyatda ekanligini tushuntirib taqqoslash jarayonida ularga qoʻshiq xarakterini aniqlashni topshirma sifatida savol bersak boʻladi.

Ularning ovozigacha va diqqatiga eʼtibor berish kerak. Baqirish, kuchanib ashula aytish yaramasligini ularga tushuntirish, ovozlari kamchilik sezilsa lor koʻrigiga olib borib koʻrsatish, ofozni asrash qoidalarini tushuntirib boriladi.

Shuningdek, bolalarni musiqaning tuzilishi va nota savodxonligiga xos shu boshlangʻich bilim va salohiyatga